

सूर्योदय नगरपालिकाको योजना तथा बजेट तर्जुमा दिग्दर्शन

२०७४

१. वस्तुगत विवरण (Profile) तयार गर्नुपर्ने

प्रत्येक स्थानीय तहले वार्षिक योजना तथा बजेट तर्जुमा सहभागितामुलक प्रकृयाबाट नतिजामुलक ढंगले गर्नुपर्दछ । वार्षिक योजना र बजेट तर्जुमा गर्नुपूर्व स्थानीय तहको भौगोलिक, सामाजिक, आर्थिक तथा पूर्वाधार लगायतका क्षेत्रको यथार्थ स्थिति देखिने गरी वस्तुगत विवरण (Profile) तयार गर्नुपर्ने छ । वस्तुगत विवरणको आधारभूत ढाँचा संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयले निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ । सो ढाँचामा स्थानीय तहले आवश्यकता अनुसार थप विवरण समावेश गरी परिमार्जन गर्न सक्नेछ । वस्तुगत विवरण अद्यावधिक गरी आफ्नो वेबसाइट मार्फत सार्वजनिक गर्नु स्थानीय तहको कर्तव्य हुनेछ ।

२. वार्षिक कार्यक्रम तथा बजेट तर्जुमा

प्रत्येक स्थानीय तहले आगामी आर्थिक वर्षको लागि वार्षिक बजेट तथा कानुनमा मिति तोकिएकोमा सोहि मितिमा र अन्य अवस्थामा आर्थिक वर्ष सुरु हुनु अगावै तर्जुमा गरी सभाबाट स्वीकृत गर्नुपर्ने छ । बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमाको लागि देहाय बमोजिमका समितिहरु रहने छन् ।

२.१ राजश्व परामर्श समिति

२.१.१ नेपालको संविधान र प्रचलित कानुनको अधिनमा रही स्थानीय तहले आफ्नो कार्यक्षेत्र भित्र परिचालन गर्न सक्ने राजश्वका श्रोत, दायरा र दर समेतको विश्लेषण गरी आगामी आर्थिक वर्षमा प्राप्त हुन सक्ने राजश्वको अनुमान गर्ने प्रयोजनका लागि देहाय बमोजिम एक परामर्श समितिको गठन हुने छ ।

- क) नगरपालिकाको उपप्रमुख - संयोजक
 - ख) नगर कार्यपालिकाको कार्यकारी अधिकृत - सदस्य
 - ग) नगर कार्यपालिकाले तोकेको एक महिला सहित २ जना सदस्य- सदस्य
 - घ) स्थानीय उद्योग वाणिज्य संघका प्रमुख वा प्रतिनिधि- सदस्य
 - ड) स्थानीय नेपाल च्याम्बर अफ कमर्शका प्रमुख वा प्रतिनिधि- सदस्य
 - च) नगर कार्यपालिकाको राजश्व विभाग/शाखा प्रमुख- सदस्य
- समितिले राजश्व, बजेट तथा लेखा क्षेत्रमा दक्षता भएका सम्बन्धित स्थानीय तहको क्षेत्र भित्रका दुई जना विजलाई आमन्त्रण गर्न सक्नेछ ।
- २.१.२ राजश्व परामर्श समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ ।

- क) राजश्व सम्बन्धी नीति तथा कानुन तर्जुमा, संसोधन, परिमार्जन र सो को परिपालनाका सम्बन्धमा आवश्यक परामर्श प्रदान गर्ने ।
- ख) राजश्वका श्रोत, दायरा र दर समेतको विश्लेषण गरी आगामी आर्थिक वर्षमा प्राप्त हुन सक्ने राजश्वको अनुमान गर्ने ।
- ग) राजश्वका दर र क्षेत्र लगायतका आधारमा आन्तरिक आयको विश्लेषण र अनुमान गर्ने ।
- घ) स्थानीय उद्योग तथा व्यवसाय प्रवर्द्धन र रोजगारी सिर्जनामा योगदान दिने किसिमको कर नीति अवलम्बन गर्न परामर्श दिने ।
- ङ) कर राजश्व, गैहकर राजश्व, सेवा शुल्क, दस्तुर आदिको दर निर्धारण गरी सिफारिस गर्ने ।
- च) राजश्व प्रशासन सुधारका लागि अन्य आवश्यक सुझावहरु पेश गर्ने ।

२.२ श्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण नीति

२.२.१ स्थानीय तहमा प्राप्त हुन सक्ने कुल आयको प्रक्षेपण र सो को सन्तुलित वितरणको खाका तय गर्न स्थानीय तहमा देहाय बमोजिमको श्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समिति गठन हुनेछ ।

क) नगर कार्यपालिकाका प्रमुख	- संयोजक
ख) नगर कार्यपालिकाका उपप्रमुख	- सदस्य
ग) नगर कार्यपालिकाका कार्यकारी अधिकृत	- सदस्य
घ) प्रमुखले कार्यपालिकाका सदस्यहरु मध्येबाट तोकेको महिला, दलित वा अल्पसंख्यकबाट प्रतिनिधित्व हुने गरी बढिमा ३ जना	-सदस्य
ङ) नगरपालिकामा योजना हेने महाशाखा /शाखा प्रमुख	- सदस्य
- सचिव

२.२.२ श्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ ।

- क) आन्तरिक आय, राजश्व बाँडफाँडबाट प्राप्त हुने आय, संघीय तथा प्रदेश सरकारबाट प्राप्त हुने वित्तिय हस्तान्तरण, आन्तरिक क्रम तथा अन्य आयको प्रक्षेपण गर्ने ।
- ख) राष्ट्रिय तथा प्रादेशिक प्राथमिकता र स्थानीय आवश्यकतालाई मध्यनजर गरी प्रक्षेपित स्रोत र साधनको सन्तुलित वितरणको खाका तय गर्ने ।
- ग) आगामी आर्थिक वर्षको लागि श्रोत अनुमानको आधारमा बजेटको कुल सीमा निर्धारण गर्ने ।
- घ) विषय क्षेत्रगत बजेटको सीमा (Ceiling) निर्धारण गर्ने ।
- ङ) संघीय/प्रदेश सरकारबाट प्राप्त मार्गदर्शन, स्थानीय आर्थिक अवस्था, आन्तरिक आयको अवस्था समेतको आधारमा बजेट तथा कार्यक्रमको प्राथमिकीकरणका आधार तय गर्ने ।
- च) विषय क्षेत्रगत बजेट तर्जुमा सम्बन्धित मार्गदर्शन तय गर्ने ।
- छ) श्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण सम्बन्धी स्थानीय तहको आवश्यकता र निर्णय बमोजिमका अन्य कार्यहरु गर्ने ।

२.३ बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समिति २.३.१ श्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समितिबाट तयार भएको आयको प्रक्षेपण र वितरणको खाकामा आधारित भई नेपालको संविधानको धारा २३० बमोजिम स्थानीय तहको वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्न देहाय बमोजिमको समिति गठन हुने छ ।

क) नगर कार्यपालिकाको उपप्रमुख

- संयोजक

ख) विषयगत क्षेत्र हेर्ने नगर कार्यपालिकाका सदस्यहरु ६ जना

- सदस्य

ग) नगर कार्यपालिकाको कार्यकारी अधिकृत

- सदस्य

सचिव

२.३.२ बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ ।

क) आगामी आ.व. को नीति तथा कार्यक्रमको प्रस्ताव तयार गर्ने ।

ख) श्रोत अनुमान समितिले दिएको बजेट सीमा भित्र रही बजेट तथा कार्यक्रमको प्राथमिकीकरण गर्ने ।

ग) बजेट तथा कार्यक्रमको प्रस्तावलाई विषयक्षेत्रगत रूपमा छलफल गर्ने व्यवस्था मिलाई अन्तिम प्रस्ताव तयार गरी नगर कार्यपालिकामा पेश गर्ने ।

घ) योजना तथा कार्यक्रममा दोहोरोपना हुन नदिने व्यवस्था मिलाउने तथा योजना कार्यक्रमबीच आपसी तादम्यता तथा परिपुरकता कायम गर्ने ।

ड) बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा सम्बन्धी स्थानीय तहको आवश्यकता र निर्णय बमोजिमका अन्य कामहरु गर्ने ।

३. योजना/आयोजना तर्जुमा तथा प्राथमिकीकरणका आधारहरु

नगरपालिकाले योजना/आयोजना तथा बजेट तर्जुमा गर्नुपूर्व योजना/आयोजना छनौट र प्राथमिकीकरणको आधार र मापदण्ड तयार गर्नु पर्नेछ । यस्तो आधार र मापदण्ड तयार गर्दा बस्ती/टोलस्तर, वडास्तर र नगरपालिकास्तरका छुट्टाछुट्टै मापदण्ड र आधार तोक्न सकिनेछ । यस्ता आधार र मापदण्ड तय गर्दा सामान्यतया निम्न विषयहरु समावेश गर्नुपर्नेछ ।

३.१ योजना तर्जुमाका आधारहरु :

- नेपालको संविधानको अनुसूची ८ र ९ मा उल्लिखित स्थानीय तहको एकल तथा साझा अधिकारको सूची,
- नेपालको संविधानमा उल्लिखित मौलिक हकहरु,
- नेपालको संविधान भाग ४ अन्तर्गतका राज्यका आर्थिक, सामाजिक विकास, प्राकृतिक श्रोतको उपयोग, वातावरण संरक्षण सम्बन्धी नीतिहरु, धारा ५९ को आर्थिक अधिकार, भाग १९ को आर्थिक कार्यप्रणाली
- नेपाल सरकारबाट स्वीकृत संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको कार्य विस्तृतिकरणको प्रतिवेदन,
- संघीय तथा प्रदेश सरकारले अंगिकार गरेको आवधिक योजनाले लिएका नीति तथा प्राथमिकताहरु
- संघीय सरकारले अवलम्बन गरेका आर्थिक तथा वित्तीय नीतिहरु
- स्थानीय तहको आवधिक योजनाले तय गरेका प्राथमिकताहरु

- नेपालले अन्तर्राष्ट्रिय जगतमा जनाएका प्रतिवद्धताहरु
- स्थानीय शासन संचालन ऐन र नियमावलीका प्रावधानहरु
- स्थानीय तहका आवधिक योजनाहरु, क्षेत्रगत नीति, रणनीति, योजना तथा अध्ययन प्रतिवेदनहरु,
- विकासका समसामयिक मुद्दाहरु जस्तै सामाजिक संरक्षण, दिगो विकास, जलवायु परिवर्तन र विपद व्यवस्थापन, खाद्य तथा पोषण सुरक्षा, लैंगिक सशक्तिकरण तथा समावेशी विकास, बाल मैत्री स्थानीय शासन, वातावरण मैत्री स्थानीय शासन, खुला दिशामुक्त तथा पूर्ण सरसफाई, उर्जा संकट लगायतका अन्तर सम्बन्धित विषयहरु,
- स्थानीय तहको मध्यकालीन खर्च संरचना (MTEF) अनुरुप प्राथमिकतामा परेका कार्यक्रमहरु,
- स्थानीय तहले आवश्यक देखेका अन्य विषयहरु,

३.२ आयोजना/कार्यक्रम प्राथमिकीकरणका आधारहरु:

- आर्थिक विकास र गरिबी निवारणमा प्रत्यक्ष योगदान पुऱ्याउने,
- उत्पादनमुलक र छिटो प्रतिफल दिने (ठूला आयोजनाको हकमा बढिमा ३ वर्षभित्र सम्पन्न हुने),
- राजश्व परिचालनमा योगदान पुऱ्याउने,
- सेवा प्रवाह, संस्थागत विकास र सुशासनमा योगदान पुऱ्याउने,
- स्थानीय श्रोत साधनमा आधारित भई जनसहभागिताको अभिवृद्धि गर्ने,
- लैड्गिक समानता, सामाजिक समावेशीकरणको अभिवृद्धि हुने,
- दिगो विकास, वातावरण संरक्षण र विपद व्यवस्थापनमा योगदान पुऱ्याउने
- समुदायलाई विपद तथा जलवायु परिवर्तन उत्थानशील (Resilience) बनाउने
- स्थान विशेषको संस्कृति र पहिचान प्रवर्द्धन गर्ने,
- स्थानीय तहले देखेका अन्य विषयहरु।

४. वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा प्रक्रिया

स्थानीय तहको वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्दा निम्न चरणहरुको अवलम्बन गर्नुपर्नेछ।

४.१ संघ तथा प्रदेशबाट वित्तिय हस्तान्तरणको खाका एवं बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा मार्गदर्शन प्राप्त गर्ने

४.१.१ स्थानीय तहले प्रत्येक वर्ष संघिय/प्रदेश सरकारबाट वित्तिय हस्तान्तरणको खाका तथा मार्गदर्शन प्राप्त गरि उक्त खाका, मार्गदर्शन एवं स्थानीय श्रोत साधन समेतको आधारमा वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्नुपर्नेछ।

४.२ श्रोत अनुमान र कुल बजेट सीमा निर्धारण

४.२.१ राजश्व परामर्श समितिले राजश्वका श्रोत, दायरा र दर समेतको विश्लेषण गरी आगामी आर्थिक वर्षमा प्राप्त हुन सक्ने राजश्वको अनुमान गर्नेछ।

४.२.२ श्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समितिले आगामी आव को बजेटको कुल सीमा, विषयगत क्षेत्र बजेट सीमा निर्धारण, बजेट तथा कार्यक्रमको प्राथमिकीकरणका आधार र मार्गदर्शन तय गरी स्वीकृतिका लागि नगर कार्यपालिकामा पेश गर्नेछ ।

४.२.३ विषयगतक्षेत्र सीमा निर्धारण गर्दा समपुरक कोष, लक्षित समुह विकास, आर्थिक, सामाजिक तथा पूर्वाधार विकास र प्रवर्द्धनात्मक कार्यक्रमहरूको लागि निश्चित रकम छुट्याउन सकिनेछ ।

४.२.४ नगर कार्यपालिकाले विषयगतक्षेत्र बजेट सीमा, मार्गदर्शन तथा प्राथमिकीकरणका आधारहरू स्वीकृत गरी बडा तहमा पठाउने

४.२.५ बडा समितिले प्राप्त विषयगतक्षेत्र सिलिङ र मार्गदर्शनमा छलफल गर्ने, बडा अन्तर्गतका बस्तीहरूमा योजना छनौटको मोडालिटी तयार गर्ने, बस्तीहरूमा योजना छलफलको लागि मिति तय गरी सूचना गर्ने

४.३ बस्ती/टोल स्तरबाट आयोजना/कार्यक्रम छनौट

४.३.१ बडा समितिले बस्तीस्तरको आयोजना/कार्यक्रम छनौटको ढाँचा तय गर्दा बडा भित्रका बस्तीहरूलाई भौगोलिक अवस्थिति, जनसंख्या, यातायातको सुविधा लगायतका आधारमा क्लस्टर निर्माण गरी सबै नागरिकलाई योजना छनौटको बस्ती स्तरीय भेलामा सहभागी हुने व्यवस्था मिलाउनु पर्नेछ ।

४.३.२ बस्ती/टोलस्तरको आयोजना/कार्यक्रम छनौटका लागि बडा सदस्यको नेतृत्वमा टोली परिचालन गर्नुपर्नेछ ।

४.३.३ बस्ती/टोलस्तरको आयोजना/कार्यक्रम छनौट गर्दा बालबालिका महिला, आदिवासी/जनजाति, मधेसी, दलित, अपांग, सीमान्तकृत, पिछडा वर्ग लगायत सबै समुदायको अर्थपूर्ण उपस्थिति हुने व्यवस्था मिलाउनु पर्नेछ ।

४.३.४ बस्ती/टोलस्तरको आयोजना/कार्यक्रम छनौटमा नागरिक समाजका संस्थाहरू, महिला/आमा समूहहरू, बालक्लबहरू, स्थानीय गैर सरकारी संस्थाहरू, सहकारी संस्थाहरू, निजी क्षेत्रका संस्थाहरू जस्ता स्थानीय संघ संस्थाहरूको सक्रिय सहभागिता गराउनु पर्नेछ ।

४.३.५ बस्तीस्तरमा छनौट भएकाहरूको आयोजना/कार्यक्रमहरूको सूची तयार गरि बडा समितिमा पेश गर्नुपर्नेछ ।

४.४ बडा स्तरीय आयोजना/कार्यक्रमहरूको प्राथमिकीकरण

४.४.१ बडा समितिले नगरपालिकाबाट प्राप्त आयोजना/कार्यक्रमहरूको प्राथमिकीकरण मापदण्डको आधारमा टोल/बस्तीबाट प्राप्त आयोजना/कार्यक्रमहरूलाई विषयगत समेत छुट्याई प्राथमिकीकरण गरी बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समितिमा सिफारिस गरी पठाउनु पर्नेछ ।

४.४.२ बडा समितिले बस्तीस्तरबाट माग नभएका तर नगरस्तरमा महत्वपूर्ण देखिएका आयोजना/कार्यक्रमहरूलाई समेत औचित्य खुलाई प्राथमिकीकरणको सूचीमा राखी पठाउन सक्नेछ ।

४.५ बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा

४.५.१ बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समितिले बडा समितिबाट प्राथमिकीकरण भई आएका आयोजना/कार्यक्रमहरू तथा नगरस्तरमा संचालन गर्ने आवश्यक देखिएका आयोजना/कार्यक्रम समेतका आधारमा विषयगतक्षेत्रगत सूची तयार गर्नुपर्नेछ ।

४.५.२ विषयक्षेत्रगत सूची तयार गर्दा देहाय बमोजिम क्षेत्र छुट्ट्याउनु पर्नेछ ।

क) आर्थिक विकास- कृषि, उद्योग तथा वाणिज्य, पर्यटन, सहकारी, वित्तीय क्षेत्र

ख) सामाजिक विकास- शिक्षा, स्वास्थ्य, खानेपानी तथा सरसफाई, संस्कृति प्रवर्द्धन, लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण

ग) पूर्वाधार विकास- सडक तथा पुल (झोलुंगे पुल समेत), सिँचाई, भवन तथा सहरी विकास, उर्जा, लघु तथा साना जलविद्युत (वैकल्पिक उर्जा समेत), संचार

घ) वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन- वन तथा भु-संरक्षण, जलाधार संरक्षण, वातावरण संरक्षण, जलवायु परिवर्तन, फोहरमैला व्यवस्थापन, Sanitary Land Fill Sites, जल उत्पन्न प्रकोप नियन्त्रण, विपद व्यवस्थापन, वारुण यन्त्र संचालन

ड) संस्थागत विकास तथा सेवा प्रवाह - मानव संसाधन विकास, संस्थागत क्षमता विकास, संस्थागत पूर्वाधार, नागरिक वडापत्र तथा टोकन प्रणाली, सेवा प्रवाहका मापदण्ड निर्धारण, सेवा प्रवाहमा विद्युतीय सूचना प्रविधिको प्रयोग,

च) वित्तीय व्यवस्थापन र सुशासन - लेखांकन, राजश्व परिचालन, वित्तीय अनुशासन, वित्तीय जोखिम न्युनिकरण, सार्वजनिक सुनुवाई, सामाजिक परिक्षण, आन्तरिक लेखा परिक्षण तथा आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली, अन्तिम लेखा परिक्षण तथा बेरुजु फछ्यौट, सूचना तथा संचार व्यवस्थापन

४.५.३ आयोजना तथा कार्यक्रमहरूको विषयगत सूची माथि छलफलको लागि विषयगत क्षेत्र हर्ने सदस्यको संयोजनमा नगर सभाका कम्तीमा १/१ जना महिला तथा दलित सदस्य, सम्बन्धित विषय हर्ने शाखा/विभागका प्रमुख समेत रहने गरि ५ सदस्यीय कार्य समूह गठन गरी समूहगत छलफलको व्यवस्था मिलाउनु पर्नेछ । यस्तो कार्यसमूहको सदस्य सचिव बजेट तथा कार्यक्रम समितिले तोकेको सम्बन्धित विषय हर्ने शाखा/विभागका प्रमुख रहनेछन् ।

४.५.४ विषयगत कार्य समूहले निम्न पक्षहरूलाई समेत मध्यनजर गर्दै आयोजना/कार्यक्रमको प्राथमिकीकरण गर्नुपर्नेछ ।

क) नगर कार्यपालिकाले तय गरेको आयोजना/कार्यक्रम प्राथमिकीकरण मापदण्ड र आधार

ख) आयोजनाहरूको संचालनको सम्भाव्यता, प्राविधिक क्षमता र बजेट सीमा

ग) आयोजना/कार्यक्रममा हुन सक्ने दोहोरोपना, अन्तर विषयगत परिपुरकता र अन्तरसम्बन्ध

४.५.५ विषयगत कार्य समूहले विषयक्षेत्रगत छलफलमा सम्बन्धित विषयका विज्ञ वा क्षेत्रका प्रतिनिधिलाई आमन्त्रण गर्न सक्नेछ ।

४.५.६ विषयगत कार्य समुहबाट छलफल भई प्राथमिकीकरण भएका आयोजना/कार्यक्रमलाई बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समितिले स्वीकृतिको लागि नगर कार्यपालिकामा सिफारिस गर्नेछ ।

४.५.७ बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समितिले आयोजना/कार्यक्रम सिफारिस गर्दा खर्च व्यहोर्ने श्रोत किटान भएका तथा बजेट सुनिश्चित भएका आयोजना/कार्यक्रमहरू मात्र पेश गर्नुपर्नेछ ।

४.५.८ बजेट तथा कार्यक्रम समितिले बजेट तथा कार्यक्रम पेश गर्दा देहाय बमोजिमका विवरणहरू समेत तयारी गरी पेश गर्नुपर्ने छ । विवरण तयार गर्ने ढाँचा अनुसूचीहरूमा संलग्न भए बमोजिमको हुनुपर्नेछ ।

- क) आगामी वर्षको लागि प्रस्तावित राजश्व/करका दरहरु
- ख) स्थानीय तहको वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम
- ग) स्थानीय तहको गत आ व को यथार्थ, चालु आ व को संसोधित अनुमान र आगामी आ व को अनुमानित आयव्ययको विवरण
- घ) स्थानीय तहको वार्षिक विकास कार्यक्रम (आयोजना/कार्यक्रमको विवरण)
- ड) विनियोजन विधेयक
- च) आर्थिक विधेयक

४.६ नगर कार्यपालिकाको बैठकबाट बजेट तथा कार्यक्रम स्वीकृत गर्ने

- ४.६.१ बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समितिले पेश गरेको नीति तथा कार्यक्रम, वार्षिक विकास कार्यक्रम र बजेट गाउँ/नगर कार्यपालिकामा छलफल गरी स्वीकृत गर्नुपर्नेछ ।
- ४.६.२ यसरी स्वीकृत नीति तथा कार्यक्रम, बजेट र वार्षिक विकास कार्यक्रम बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समितिको संयोजकले नगर सभामा असार १५ गते बजेट भाषण मार्फत पेश गर्नेछ ।

४.७ नगर सभाको बैठकमा बजेट तथा कार्यक्रम स्वीकृति

- ४.७.१ नगर कार्यपालिकाले पेश गरेको नीति, कार्यक्रम र बजेट उपर नगर सभामा दफावार छलफल गरि बहुमतले पारित गर्नुपर्नेछ ।
- ४.७.२ यसरी पारित भएको नीति, कार्यक्रम र बजेट कार्यान्वयनको लागि नगर कार्यपालिकाको कार्यालयमा पठाउनु पर्नेछ ।
- ४.७.३ नगर कार्यपालिकाको कार्यालयले यसरी प्राप्त भएको नीति कार्यक्रम र बजेटको कार्यान्वयन समयतालिका समेत तयार गरी कार्यान्वयनमा लैजानु पर्नेछ ।

५. गैर सरकारी संस्था तथा निजी क्षेत्रको सहकार्यमा सञ्चालन हुने योजना कार्यक्रम सम्बन्धी व्यवस्था

- ५.१ स्थानीय तहमा कार्यक्रम संचालन गर्न चाहने गैर सरकारी संस्थाहरूले कार्यक्रम संचालन गर्नुपूर्व नगर सभाबाट कार्यक्रम पारित गराउनु पर्नेछ ।

- ५.२ गैर सरकारी संस्थाले कार्यक्रम संचालनको प्रस्ताव नगर कार्यपालिकाको कार्यालयमा पेश गर्नु पर्नेछ । नगर कार्यपालिकाको कार्यालयले यस्तो प्रस्तावालाई बजेट तथा कार्यक्रम समितिमा पठाई सम्बन्धित विषयगत क्षेत्र समितिहरूमा छलफल गर्ने व्यवस्था मिलाउनु पर्नेछ ।

- ५.३ निजी क्षेत्रका संस्थाहरू सँगको सहकार्यमा संचालन गर्नुपूर्व नगर सभाबाट कार्यक्रम पारित गराउनु पर्नेछ ।

६. बजेट तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन, अनुगमन र मुल्यांकन

६.१ बजेट तथा कार्यक्रमको कार्यान्वयन

६.१.१ नगर सभाबाट वार्षिक कार्यक्रम तथा बजेट स्वीकृत भएपछि नगर कार्यपालिकाको कार्यालयले कार्यक्रम कार्यान्वयन योजना तयार गर्नुपर्ने छ ।

६.१.२ कार्यान्वयन कार्ययोजना तयार गर्दा कार्यान्वयनको ढाँचा (Modality), समय सीमा, कार्यान्वयन गर्ने जिम्मेवार निकाय वा पदाधिकारी, अनुगमन मुल्यांकनको मापदण्ड र प्रक्रिया समेत तोक्नु पर्नेछ ।

६.१.३ आयोजना/कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्दा सार्वजनिक खरिद ऐन लगायत प्रचलित कानूनको अधिनमा रही गर्नुपर्नेछ ।

६.२ बजेट तथा कार्यक्रमको अनुगमन र मुल्यांकन

६.२.१ नगरपालिकाले संचालित आयोजनाहरूको नियमित अनुगमनको व्यवस्था मिलाउनुपर्नेछ ।

६.२.२ अनुगमन गर्दा स्पष्ट नतिजा सूचक सहितको अनुगमन फारम तयार गरी प्रयोग गर्नुपर्नेछ ।

६.२.३ योजना प्रगति समिक्षाको लागि नगर प्रमुखको अध्यक्षतामा स्थानीय विकास समस्या समाधान समिति गठन गर्नुपर्नेछ । यस्तो समितिको बैठक कम्तीमा वर्षको ३ पटक बस्नुपर्नेछ ।

६.२.४ नगरपालिकाहरूले आयोजना/परियोजनाको अनुगमन, सुपरिवेक्षण र मुल्यांकनका लागि विभिन्न समितिहरू गठन गर्न सक्नेछन् ।

६.२.५ अनुगमन मुल्याकन सम्बन्धी अन्य व्यवस्थाको बारेमा नगर कार्यपालिकाले आवश्यक कार्यविधि तयार गर्न सक्नेछन् ।

७. विविध

७.१ राजश्व तथा खर्च शीर्षकको प्रयोग

स्थानीय तहले वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम बनाउँदा नेपाल सरकारले तोके बमोजिमका राजश्व तथा खर्चका शीर्षकहरूको प्रयोग गर्नुपर्ने छ ।

७.२ निर्वाचन सम्पन्न नभएका स्थानीय तहका सम्बन्धमा विशेष व्यवस्था

स्थानीय तहको निर्वाचन सम्पन्न नभएका स्थानीय तहको हकमा निर्वाचित प्रतिनिधि वहाल नभएसम्म चालु प्रकृतिका अनिवार्य दायित्व सम्बन्धी (तलव भत्ता र कार्यालय संचालन) खर्च तथा नगर कार्यपालिकाका पदाधिकारीहरूको कार्यकक्ष तथा कार्यालयको मर्मत सम्भार व्यवस्थापन खर्च र बहुवर्षीय खरिद योजना अन्तर्गत कार्यान्वयनमा रहेका एवं हस्तान्तरण भई आएका आयोजना तथा कार्यक्रमहरूके लागि बजेट बनाई कार्यान्वयन गर्न सकिनेछ ।

योजना तर्जुमाको समय तालिका

क्र.स.	कार्य विवरण	आ.व. ०७४/७५को लागि	अन्य आवको लागि	कैफियत
१	संघ तथा प्रदेशबाट वित्तिय हस्तान्तरणको खाका एवं बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा मार्गदर्शन प्राप्त गर्ने		असार २	
२	श्रोत अनुमान र कुल बजेट सीमा निर्धारण		वैशाख ३०	
३	बस्ती/टोल स्तरबाट योजना छनौट		जेठ १५	
४	वडा स्तरीय योजना प्राथमिकीकरण		जेठ २५	
५	बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समितिबाट बजेट तथा कार्यक्रम तयारी		असार १५	
६	नगर कार्यपालिकाको बैठकबाट बजेट तथा कार्यक्रम स्वीकृत गरी सभामा पेश गर्ने		असार १५	
७	नगर सभाको बैठकमा बजेट तथा कार्यक्रम स्वीकृति		असार ३०	